

Hälleviksäng 1:14

Kristianopels socken, Karlskrona kommun

Arkeologisk förundersökning

Blekinge museum rapport 2005:15
Mikael Henriksson

Bakgrund

Inför Karlskrona kommuns fortsatta detaljplanering för bostäder inom fastigheten Hälleviksäng 1:14 i Kristianopels socken beslutade Länsstyrelsen i Blekinge län att en kompletterande arkeologisk förundersökning skulle komma till stånd inom det aktuella planområdet. Blekinge museum fick i uppdrag att utföra nämnda undersökning, vilken i sin helhet bekostades av exploatören. Föreliggande avrapportering är avsedd att utgöra ett kulturmiljömässigt underlag för planärendets fortsatta hantering.

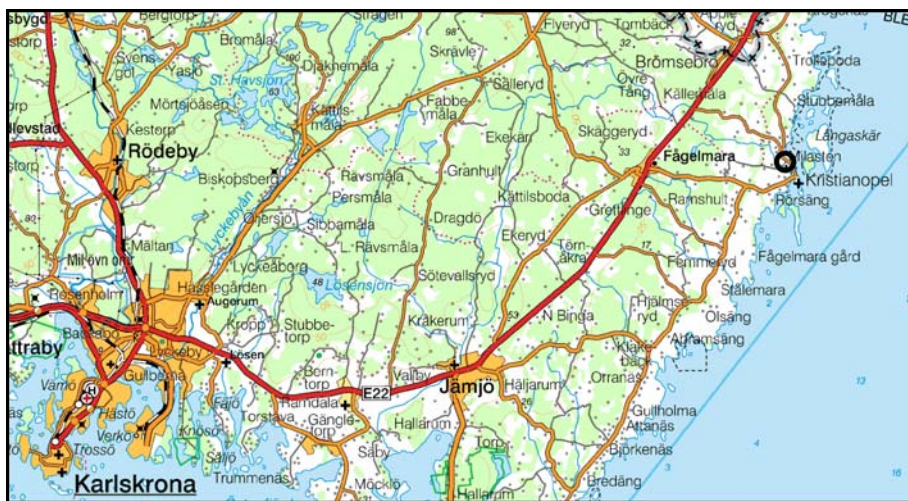

Fig.1 Undersökningsområdets placering markerad på Översiktskartan.

Topografi och kulturhistoria

Det aktuella exploateringsområdet ligger vid kusten, i den nordöstra delen av Karlskrona kommun, en dryg halvmil öster om nuvarande E22 och lika långt söder om gränsen mot Småland (se fig.1). Exploateringsområdet ligger i en strandnära terräng som successivt sänker sig österut, ner mot Östersjön. Jordarten består uteslutande av sand och området är i huvudsak bevuxet med mindre bestånd av tall. Studier av äldre tiders kartmaterial gör gällande att markområdet, som är beläget omkring 1-2 m ö h, nyttjats som betesmark långt tillbaka i tiden och ända in på 1900-talet. Under den andra hälften av samma århundrade har området sedan brukats som festplats, känd under namnet Masten. Planområdet ligger strax norr om det medeltida Avaskärs stadsområde (RAÄ 223, Kristianopels sn). Det faktum att denna fornlämnings sträckning i denna riktning är något oklar föranledde en antikvarisk insats inför stundande exploatering av Mastenområdet.

Fig.2 Mastens festplats fotograferad från söder.

Utredningens genomförande

Avsikten med den arkeologiska förundersökningen var att få svar på huruvida del av fornlämningen RAÄ 223 kunde komma att beröras av anläggningsarbeten inom Hälleviksäng 1:14. Det arkeologiska arbetet genomfördes i form av sökschaktning på lämpliga lägen inom planområdet, under ledning av ansvarig arkeolog från Läns museet. Arbetsmomentet påverkades i stor utsträckning av såväl trädens rotsystem som av markdragna elkablar. Grävningens arbetet utfördes av maskinist Jan Jonasson med hjälp av en hjulgrävare, försedd med en 1,6 m. bred planskopa. Sammanlagt drogs fyra sökschakt med en totallängd om ca 60 löpmeter inom undersökningsområdet (se bilaga 1 resp. *Fig.3*). Sökschakten mättes in manuellt och digitaliserades i efterhand mot fastighetskartan i datorprogrammet ArcView 8. Dokumentation med digitalkamera skedde fortlöpande under fältarbetsinsatsen.

Resultat och diskussion

I samband med schaktningen borttogs grässvålen samt ett tunt lager humös, sandig jord i sökschakten. En opåverkad undergrund bestående av gulbrun sand med sporadiska inslag av 0,10 – 0,20 m stora stenar dök sedan upp på ett varierande djup om 0,15 – 0,25 m. Endast recenta störningar samt sentida fynd i form små kvantiteter av tegel och glas

påträffades vid grävningarna. Utifrån de grävda sökschaktens inbördes placering, lagerföljdens närmast identiska utseende samt en genomgående avsaknad av arkeologiska fynd, lager och anläggningar bedömdes resultaten vara representativa för hela undersökningsområdet.

Fig.3 Överblick Söschakt 4 mot N.

Inom ramen för förundersökningen inventerades Mastens byggnadsbestånd översiktligt. Enbart två av de tre scenbyggnaderna (bilaga 1, scen 1 resp. 3) bedömdes vara i någorlunda gott skick och den äldsta av dem var direkt fallfärdig (bilaga 1, scen 2). Den längst i söder placerade scenen (se *Fig.4*) präglas interiört av en stor mängd artistklotter från i huvudsak 1970- och 80-talen (se *Fig.5*).

Utifrån de gjorda observationerna i samband med förundersökningens fältarbetsmoment kunde det inte påvisas att några medeltida lager eller strukturer står att finna, dolda under markytan. Inte heller påträffades andra lämningar av arkeologiskt intresse. Av ovanstående skäl är det därför högst osannolikt att antikvariskt värdefulla spår kommer att påverkas då planerade exploateringsarbeten genomförs på platsen.

Fig.4 Scenbyggnad 1 mot Ö.

Namnet Masten klingar på ett särskilt sätt för de generationer av nöjestörstande människor som genom årens lopp vallfärdat hit för diverse evenemang. Inför ett stundande rivningsskede finns det inte minst därför anledning att göra en grundlig fotografisk dokumentation av festplatsens rumsliga användning och dess byggnader, ur en kulturhistorisk aspekt. Det är dock minst sagt önskvärt att den sydligast placerade av scenbyggnaderna får finnas kvar även fortsättningsvis, och i någon form förmedla lite av Mastens karaktär. Just denna lokal får sägas vara en veritabel kulturhistorisk skatt, vilken speglar platsens forna attraktionskraft. Med rätt omsorg och presentation kunde kanske denna byggnad utgöra ett spännande komplement till spåren efter såväl Avaskär som Kristianopel, vilka även dessa förtjänar en mer framskjuten exponering i närområdet. Såväl lokalt boende som en i övrigt intresserad allmänhet skulle genom scenbyggnadens bevarande kunna erbjudas en inblick i en svunnen era av underhållningshistorien, även långt efter att Mastens alla övriga byggnader fått skatta åt förgängligheten.

Fig.5 Interiör från Scenbyggnad 1 med exempel på artistklotter.

Figurförteckning

Fig.1 Undersökningsområdets placering markerad på Översiktskartan.

Fig.2 Överblick Mastens festplats mot N.

Fig.3 Överblick Schakt 4 mot N.

Fig.4 Scenbyggnad 1 mot Ö.

Fig.5 Interiör Scenbyggnad 1.

Bilagor

Bilaga 1 Arkeologiska sökschakt inom Mastens festplats.

Källor

Fornlämningsregistret

Arkeologiska rapporter ut Blekinge museums arkiv

Diverse äldre kartor ur Lantmäteriets arkiv

Administrativa uppgifter

Länsstyrelsens dnr och datum för beslutet: 431-4263-05, 2005-08-16

Blekinge museum dnr: 140-0567-05

Undersökningstid: 2005-08-23

Personal: Mikael Henriksson

Läge: Fastighetskartan, blad 3G 7c Kristianopel

Koordinatsystem: Plan 2,5 gon W Blekinge 10.

Koordinater för undersökningsytans sydvästra hörn: x: 6237563y: 1514068

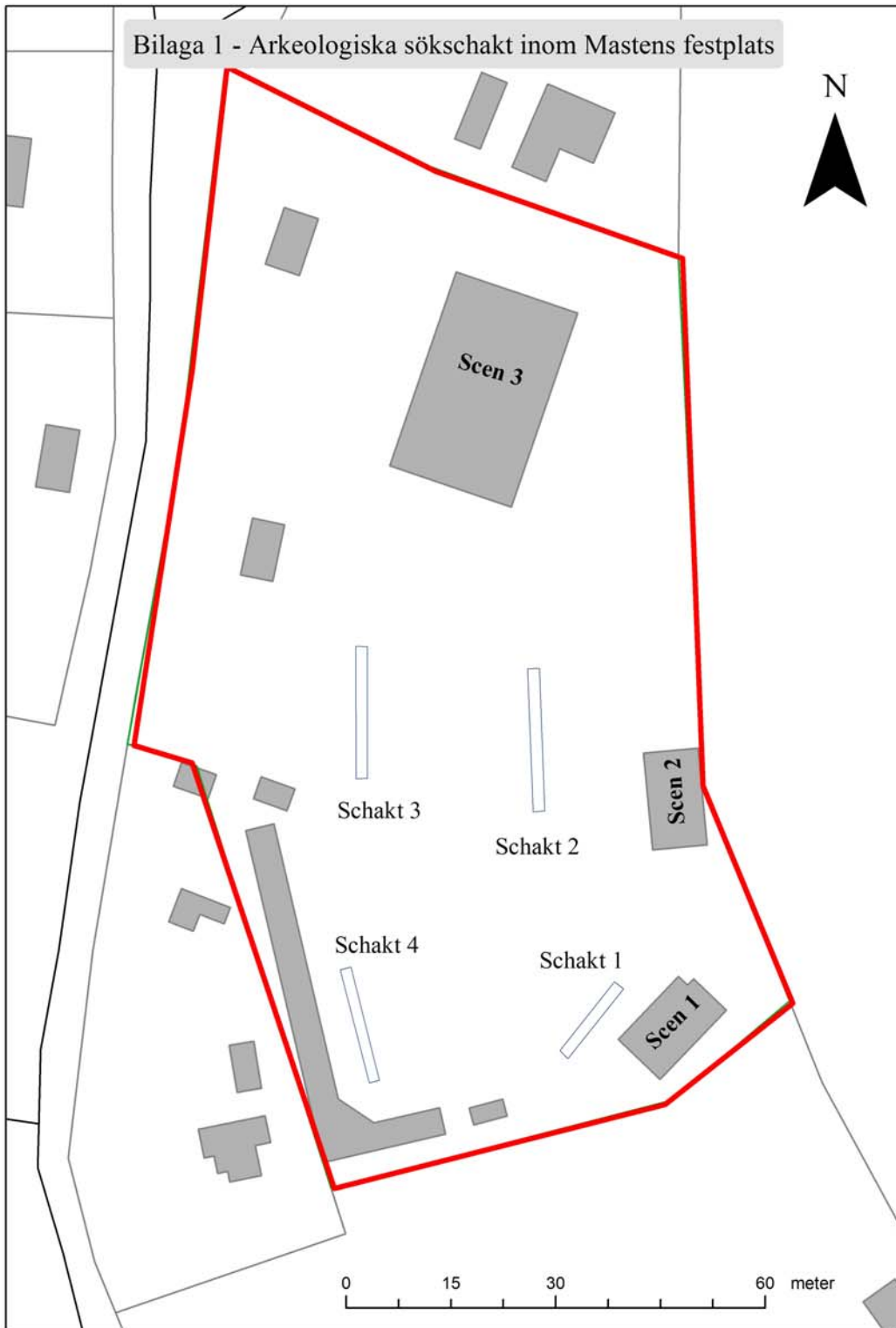
Dokumentation: Mätdata och 45 digitala fotografier förvaras i Blekinge museum.

Fynd: Inga

Kartanvändning: ©LMV, Gävle, 2005 resp. ©LMV Ärende nr

M2005/2857 ©LMV 2005. Ur Historiska Kartor™

Bilaga 1 - Arkeologiska sökschakt inom Mastens festplats

0 15 30 60 meter